

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Præmittitur quod apud omnes est certum, & relatis sententiis, vera
eligitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

munere efficiuntur; & Domini salus, quâ nos salvos facit; & fides Jesu Christi, quâ nos fideles facit. Quibus verbis significat, charitatem, quâ Deum diligimus actu, vel habitu, non esse illam ipsam, quâ Deus nos diligit; sed distingui à Deo, non minùs quàm fidem; quâ in illum credimus, & utramque esse nobis æque intrinsecam & inhærentem.

Quærent hîc aliqui, utrum Deus de absoluta potentia possit immediatè per seipsum supplere vices habitûs charitatis; sed cùm hæc quæstio similis sit illi, quæ in Tractatu de visione beatifica agitari solet, an scilicet Deus possit immediatè per seipsum vices luminis gloriæ gerere, ab illa in præsentem abstinemus, ne eadem sæpiùs & inutiliter repetamus.

ARTICVLVS III.

Quodnam sit objectum formale charitatis?

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum, & relatis sententijs, vera eligitur.

35. **S**uppono tanquam certum, objectum formale charitatis esse bonitatem divinam, non prout nobis bonam & commodam, sed prout bonam Deo, ipsique convenientem.

Prima pars hujus suppositionis patet: Charitas enim est virtus Theologica: Sed virtus Theologica circa Deum versatur: Ergo charitas Deum ut proprium objectum respicit. Et cùm charitas amor sit, & objectum amoris sit bonum, ideò Deum ut bonum, seu divinam bonitatem, ut proprium objectum attingit.

Secunda etiam pars non est minùs evidens: Nam in hoc amor concupiscentiæ differt ab amore amicitiae, quòd ille terminatur ad bonum, quatenùs utile amanti; iste verò bonum amici respicit, prout illi conveniens est: Sed charitas est vera inter homines & Deum amicitia, ut art. 1. ostendimus: Ergo ad divinam bonitatem, non prout nobis commodam, sed prout Deo convenientem, terminatur.

36. **H**æc sunt certa & indubitata apud omnes. Sed cùm divina bonitas tripliciter possit usurpari, nempe pro bonitate solius naturæ divinæ, ut ab attributis virtualiter distinctæ; vel pro bonitate divinæ, omnem Dei perfectionem transcendente; vel etiam pro bonitate divinæ, ut analogicè communi divinæ per essentiam, quæ in solo Deo reperitur; & divinæ per participationem, quæ in creaturis relucet: juxta triplicem illam divinæ bonitatis acceptionem, triplex circa propositam difficultatem circumfertur opinio. Prima docet objectum formale charitatis esse bonitatem divinam, prout analogicè communem divinæ per essentiam, & divinæ per participationem. Secunda bonitatem divinam, ut per transcendentiam, divinæ naturæ, attributis, & relationibus communem, pro objecto formali & specificativo charitatis assignat. Tertia verò contendit ejus objectum formale esse bonitatem solius naturæ Dei, ut ab attributis & relationibus virtualiter distinctæ; relationes verò, & attributa, esse modos, aut complementa illius. Primus dicendi modus est Suaris hic disput. 1. sect. 3. conclus. 4. quem plures ex Recentioribus sequuntur. Secundus Granadi & Hurtado, quibus faver Cajetanus

A hîc art. 4. ubi insinuare videtur bonitatem Dei, prout coalescentem ex omni perfectione divina, esse objectum formale charitatis. Tertius verò docetur communiter à Thomistis. Cum quibus

Dico primò, objectum formale & primum charitatis non est divina bonitas, ut communis analogicè bonitati divinæ per essentiam, & divinæ per participationem.

B Probatur primò: Juxta D. Thomam hîc art. 4. bonum divinum, prout est beatitudinis objectum, est objectum formale charitatis (cujus doctrinæ vera & communis explicatio & intelligentia est, id ipsum quod sub ratione veri est objectum beatitudinis, sub ratione boni esse objectum charitatis): Sed primum & formale objectum beatitudinis, non est verum divinum, abstrahens à divino per essentiam, & per participationem, sed divinum per essentiam; cùm omnes creaturæ sint extra objectum primum beatitudinis, & ad secundarium spectent, ut communiter docent Theologi in Tractatu de visione beata: Ergo objectum formale charitatis non est bonitas divina, analogicè communis divinæ per essentiam, & per participationem, sed bonitas divina per essentiam.

Probatur secundò conclusio: Charitas nostra est formalis participatio charitatis, quâ Deus seipsum diligit: Sed charitas Dei non habet pro objecto formali bonitatem divinam, Deo & creaturis analogicè communem, sed solam bonitatem divinam per essentiam: Ergo nec charitas nostra. Major est certa: Minor verò patet ex his quæ in Tractatu de voluntate Dei, disp. 2. art. 1. docuimus: ibi enim fusè ostendimus, objectum formale motivum & terminativum voluntatis divinæ, subindeque charitatis increatæ Dei, esse solam bonitatem divinam & increatam, non autem bonum in communi, ut à creato & increato abstrahens.

D Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quia lumen gloriæ est formalis participatio luminis intellectus divini, quod non specificatur à creaturis, sed ab essentia divina, rectè infertur, lumen gloriæ creatum suam specificationem non à creaturis, sed ab essentia divina desumere; & quia Theologia nostra est participatio scientiæ Dei & beatorum, quæ non creaturas, sed Deum, ut objectum formale respiciunt, rectè colligitur solum Deum esse objectum formale Theologiæ, non verò ens creatum, vel ens ut sic, prout analogicè commune creato & increato, ut patet ex dictis in disputatione præcedenti Theologiæ: Ergo similiter ex eo quòd charitas nostra sit formalis participatio charitatis quâ Deus seipsum diligit, & charitas Dei increata non habeat pro objecto formali bonitatem divinam, Deo & creaturis analogicè communem; evidenter sequitur objectum formale nostræ charitatis, non esse bonitatem divinam, ut communem analogicè bonitati divinæ per essentiam, & divinæ per participationem, sed solam bonitatem Dei increatam, & divinam per essentiam.

E Probatur tertio conclusio aliâ ratione, quam loco citato Tractatûs de voluntate Dei insinuavimus: Virtus Theologica habet Deum pro objecto formali & primario, non verò aliquid commune Deo & creaturis: Sed charitas est virtus Theologica, & inter omnes præcipua: Ergo formale objectum illius est bonitas increata, & non boni-

tas divina creatæ & increatæ analogicè communis.

41. Dices, Ad rationem virtutis Theologicæ sufficere quod habeat Deum pro objecto principali, non autem requiri, quod aliquid increatum sit formale & primum illius objectum.

Sed contra: Denominatio virtutis Theologicæ ab ejus objecto specificativo sumitur: Sed objectum virtutem specificans, non est objectum principale, sed primum, & formale: Ergo ad rationem virtutis Theologicæ non sufficit quod objectum principale sit Deus, sed requiritur quod aliquid increatum, ut objectum formale & primum respiciat. Idque patet in fide, & spe: non enim solum objectum principale, sed etiam formale & primum illarum virtutum est aliquid divinum & increatum, non verò aliquid analogicè commune Deo & creaturis, ut ex suprâ dictis patet. Unde ex Suaris sententia sequitur, fidem, & spem, in linea virtutis Theologicæ, esse præstantiores charitate, quod est absurdum. Sequela pater: Nam perfectio virtutum sumitur ex perfectione objecti specificantis: At si objectum formale charitatis esset abstrahens à creato & increato, objectum formale fidei & spei, utpote quid increatum, objectum formale charitatis excederet: Ergo charitas non esset virtutum Theologicarum præstantissima, sed fidei & spei inferior; imò & religioni, cum ejus objectum formale sit increata Dei excellentia, ut aliqui probabiliter existimant.

42. Denique suaderi potest conclusio, evertendo præcipuum Adversariorum fundamentum: Ideo enim illi objectum formale & specificativum charitatis in bonitate divina, ut communi analogicè bonitati divinæ per essentiam, & divinæ per participationem, constituunt, ut salvent charitatem Deum & proximum amabiliter diligere: Sed hoc salvatur, admissio etiam quod charitas creata solam bonitatem increatam & divinam per essentiam, ut objectum formale & specificativum respiciat: Ergo præcipuum Adversariorum fundamentum ruit. Minor probatur: Charitas Dei increata, est vera amicitia, non solum respectu Dei, & Personarum Divinarum, sed etiam respectu Angelorum & hominum; & tamen illa non habet pro objecto formali bonitatem Deo & creaturis analogicè communem, sed solam bonitatem Dei increatam: Ergo similiter charitas nostra, quæ est illius formalis participatio, Deum & proximum amabiliter diligit, licet solam bonitatem increatam, & divinam per essentiam, ut objectum formale respiciat.

43. Dico secundo: Bonitas divina, ut omnem Dei perfectionem transcendens, seu coalescens ex omni perfectione divina, non est objectum formale charitatis, sed bonitas solius naturæ divinæ, ut ab attributis virtualiter distincta.

Hæc conclusio sequitur ex fundamentis in præcedenti statutis: nam ut ex D. Thoma ostendimus, objectum formale charitatis est divina bonitas, ut Deum constituens in ratione ultimi finis: Atqui bonitas divina, ut omnem Dei perfectionem transcendens, non constituit Deum in ratione ultimi finis, sed bonitas solius naturæ divinæ, ut ab attributis & relationibus virtualiter distincta; cum ratione illius omnia ad Deum ordinentur, formali aut virtuali ordinatione, & ipsa aliquo ex illis modis ad nihil ordinari possit: Ergo bonitas divina, ut omnem Dei perfectionem transcendens, non est objectum formale cha-

ritatis, sed bonitas solius naturæ divinæ, ut ab attributis virtualiter distincta.

Confirmatur: Idipsum quod sub ratione veri est objectum formale beatitudinis, sub ratione boni est objectum charitatis, ut ex eodem S. Doctore suprâ vidimus: At primum & formale objectum beatitudinis, non est verum divinum, ut transcendens relationes, & attributa, sed sola veritas naturæ divinæ; cum relationes & attributa pertineant solum ad objectum secundarium visionis beatificæ, vel potius sint modi, complementa, aut proprietates objecti formalis & primarij, ut in Tractatu de visione beata ostensum est: Ergo bonitas divina, ut omnem Dei perfectionem transcendens, non est objectum formale charitatis, sed bonitas solius naturæ divinæ, ut ab attributis virtualiter distincta.

Potest insuper probari conclusio hac ratione: Bonitas divina specificans charitatem est una, nedum formaliter, verum etiam virtualiter; alias D. Thomas probans huc art. 5. unitatem charitatis ex unitate bonitatis divinæ, non omnino exactè id probaret; cum virtualis objectiva diversitas sufficiens sit ad distinctionem habitus: At si bonitas divina, ut omnem Dei perfectionem transcendens, esset objectum formale charitatis, non esset virtualiter una, sed multiplex; cum attributa divina tum inter se, tum ab essentia divina virtualiter distinguantur: Ergo objectum formale charitatis non est bonitas divina, ut omnem Dei perfectionem transcendens, sed bonitas solius naturæ divinæ, ut ab attributis virtualiter distincta.

Tertiò suaderi potest conclusio specialiter contra Cajetanum, asserentem bonitatem divinam, prout coalescentem ex omni perfectione divina, esse objectum formale & motivum charitatis: Natura Dei ut ab attributis distincta, est ratio sui potens movere ad actum charitatis: Ergo bonitas Dei, ut coalescens collectivè ex omni perfectione divina, non est motivum necessarium ad actum charitatis. Consequentia est evidens: nam si omnis divinæ perfectionis collectio esset necessaria pro motivo ad dilectionem amicabilem Dei, non ingrediente formaliter omni divinâ perfectione in motivo dilectionis, dilectio Dei amicabile non posset subsistere. Antecedens autem ostenditur primò. Natura Divina est bonum infinitum in propria linea formaliter, & in omni virtualiter: Sed bonitas sic infinita est sufficiens motivum dilectionis Dei super omnia: Ergo natura Dei, ut ab attributis distincta, est ratio sui potens movere ad actum charitatis.

Secundò probatur idem Antecedens: Participatio sola naturæ divinæ, ut distincta ab attributis, constituit sufficienter justos in ratione objecti dilectionis Dei perfectè amicibilis: Ergo natura ipsa Dei, ut ab attributis distincta, ratione sui constituit Deum in ratione objecti diligibilis, dilectione amicali, à nobis.

Tertiò: Dilectio Dei, ratione naturæ divinæ, est dilectio perfectissima propter ipsum, cum sit propter id quo Deus metaphysicè constituitur: At dilectio amicabile est dilectio objecti propter ipsum: Ergo dilectio habens pro motivo ipsam naturam divinam, prout distinctam ab attributis, est dilectio perfectissime amicibilis; & consequenter sola natura divina, ut distincta ab attributis, est sufficiens motivum charitatis.

Quartò:

Quartò: Si per impossibile naturā divīna sine omni alia perfectione attributi maneret, Deus posset ratione illius diligere super omnia: Ergo natura divīna ratione sui, & ut distincta ab attributis, est sufficiens dilectionis & charitatis motivum.

Denique probatur conclusio, destruendo præcipuum adversæ sententiæ fundamentum. Si ob rationem aliquam bonitas divīna, ut omnia Dei attributa transcendens, seu ut coalescens ex omni perfectione divīna, esset formale objectum charitatis, maxime quia motivum charitatis est bonitas Dei, ut est in se à partere, qualiter omnem Dei perfectionem sibi identificat formaliter: Sed hæc ratio nulla est: Ergo &c. Major continet præcipuum Adversariorum fundamentum: Minor verò probatur primò. Objectum motivum intellectus divini est divīna essentia ut est in se, & tamen non omnis perfectio Dei, cum illo identificata, est motivum divini intellectus, sed sola natura Dei sub conceptu naturæ, ut in Tractatu de attributis fusiè ostendimus: Ergo ex eo quod bonitas divīna ut est in se sit objectum formale charitatis, non sequitur omnem perfectionem divīnam, cum illa identificatam, esse pariter formale charitatis motivum.

Disp. 2.
Art. 5.

Disp. 5.
Art. 2.

Secundò probatur eadem Minor: Divīna Essentia ut in se inicit beatorum mentibus per modum speciei, & tamen non omnis divīna formalitas, identificata essentia, ipsis per modum speciei conjungitur, ut patet in relationibus divinis, quæ ratione propriæ differentia relative munus speciei non gerunt, ut in Tractatu de visione beata ostensum est: Ergo quamvis bonitas divīna ut in se sit objectum formale charitatis, non sequitur omnem Dei perfectionem, aut formalitatem ipsi identificatam, esse charitatis motivum, seu formale objectum.

Tertio: Essentia Divīna, prout in se, non solum cum attributis, sed etiam cum relationibus identificatur formaliter, & tamen relationes, ratione illius quod addunt ad essentiam, non sunt charitatis motivum, seu formale objectum, ut fateatur Granado: Ergo idem est de attributis.

Quartò, Divīna Essentia prout in se identificatur cum omni perfectione Dei, non solum ut est author supernaturalis, sed etiam ut est author naturæ, & tamen bonitas Dei, ut authoris naturalis, non ingreditur formaliter motivum, seu objectum formale charitatis: cum charitas sit amor Dei ut authoris & finis supernaturalis: Ergo ex identificatione divīna essentia cum omni perfectione divīna, non sequitur quod si divīna essentia sumpta prout in se sit motivum charitatis, omnis divīna perfectio sit etiam motivum seu objectum formale illius.

§. II.

Solvuntur objectiones.

43. **O**bjicies primò contra primam conclusionem: Bonitas supernaturalis divīna, creata & increata communis, est potens specificare aliquem habitum per se infusum: At non alium quam habitum charitatis: Ergo objectum formale specificativum charitatis est hujusmodi bonitas, non verò bonitas increata & divīna per essentiam. Minor videtur certa, Major verò ostenditur primò. Si bonitas supernaturalis divīna, creata & increata analogicè communis, non posset unum habitum per se infusum speci-

Tom. I F.

A care, maxime ob defectum unitatis: At ex isto capite non repugnat, cum ad unitatem specificam habitus sufficiat analogia unitas in objecto, ut constat in ente, analogicè tantum uno, specificante habitum Metaphysicæ, qui est specie atomarius: Ergo bonitas divīna, creata & increata analogicè communis, potest specificare aliquam virtutem per se infusam. Probatur secundo eadem Major: Objectum potens specificare actum supernaturalem honestum, potest etiam unam virtutem specificare, cum pro omni actu supernaturali eliciendo, possibilis sit supernaturalis virtus, ab actu immediate specificata, & ab objecto mediate: Sed bonitas divīna, ut creata & increata analogicè communis, cum ut sic sit diligibilis, potest terminare, subindeque specificare, actum supernaturalem specie unum: Ergo & habitum.

B Aliqui Auctores, ut ab hac difficultate se expediant, dicunt, quod sicut voluntas vivendi honeste, seu sequendi bonum honestum in communi, ab aliqua virtute morali innominata elicitur; ita actus, quo quis diligit bonitatem supernaturalem divīnam, ut creata & increata analogicè communem, à quadam virtute supernaturali & innominata procedit.

Sed in primis hæc solutio falsum supponit: Nam ut ostendimus in Tractatu de moralitate actuum humanorum, ad eliciendum hunc actum, *Volo honestè & studiosè vivere*, nullus requiritur habitus; quia ad amandum bonum honestum naturale in communi, sufficit sola voluntas, quæ, hoc ipso quod est potentia appetitiva rationalis, suapte naturā inclinatur in bonum consonum naturæ rationali ut sic, in quo ut tali nulla est difficultas.

Deinde, si constituenda sit virtus aliqua innominata ad attingendam bonitatem supernaturalem divīnam, ut creata & increata analogicè communem, etiam admittenda erit virtus innominata, ad attingendam rationem iusti, abstracta à iusto commutativo, distributivo, & legali, & aliam ad diligendum bonum divīnum, ut commune bonitati Dei prout est conveniens ipsi, & prout est nobis conveniens; & sic superflue erunt virtutes spei & charitatis, quia actus charitatis & spei poterunt ab illa virtute elici; quæ omnia sunt plusquam absurda, & in Theologia penitus inaudita. Unde hac solutione rejecta.

E Respondeo primò negando Majorem: licet enim habitus ad sui specificationem non petant in objectis atomam unitatem, non tamen in illis tantam amplitudinem admittunt, quantum admittunt potentia; cumque maxima amplitudo, quam potentia in suis objectis permittunt, sit illa quæ ad Deum & ad creaturas extenditur, consequens fit, quod bonitas Deo & creaturis analogicè communis, non possit in sui communitate specificare habitum unius virtutis. Ex quo ad primam probationem Majoris patet solutio. Nec obstat habitum metaphysicæ specificari ab ente, quod est Deo & creaturis analogicè communem: non enim specificatur ab ente, nisi prout subest speciali abstractioni, nempe à materia singulari, sensibili, & intelligibili, quæ abstractio non est omnibus communis; & ideo ad omnia consideranda sub propriis rationibus & differentis non extenditur: eo autem ipso quod aliqua virtus infusa specificaretur à bonitate divīna, creata & increata analogicè communi, omnem bonitatem posset secundum particulares rationes attingere;

Xx